

University of Groningen

Ongewenste kinderen, opmerkingen; opmerkingen naar aanleiding van CRvB 24 januari 2006

Vonk, G.J.

Published in:
 Sociaal Maandblad Arbeid

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version
 Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:
 2008

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Vonk, G. J. (2008). Ongewenste kinderen, opmerkingen; opmerkingen naar aanleiding van CRvB 24 januari 2006. *Sociaal Maandblad Arbeid*.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Ongewenste kinderen

Opmerkingen naar aanleiding van CRvB 24 januari 2006¹

Prof. dr. Gijsbert Vonk

1. Inleiding

In het laatste SMA-rechtspraakoverzicht “internationaal en Europees socialezekerheidsrecht” van december van afgelopen jaar² deden mijn medeauteurs en ik opgetogen verslag van een voorlopige voorziening die de CRvB afgelopen zomer had gewezen.³ Het ging in deze zaak om een Ghanees gezin, met twee jonge kinderen, geboren in 1994 en in 2003. Ouders en kinderen woonden al lange tijd in Nederland, maar zonder verblijfsvergunning. Het gezin verkeerde in een acute noodsituatie, daarover bestond geen verschil van mening. Het was ook niet voor niets dat de gemeente -buiten de bijstandswet om- het gezin weer had aangesloten op de waterleiding. Maar bijstand geven aan vreemdelingen zonder geldige verblijfstitel mocht de gemeente niet. De Koppelingswet van 1998 had daar namelijk een stokje voor gestoken, ook in geval van zeer dringende redenen. Want zelfs van de bevoegdheid van gemeenten om noodbijstand te verstrekken ex art. 16 WWB zijn niet-rechtmatig verblijvende vreemdelingen uitgesloten. Ook het feit dat het gezin inmiddels een verblijfsvergunning had aangevraagd en de afhandeling daarvan in Nederland mocht afwachten, bracht hierin geen verandering.

De voorzieningenrechter van de CRvB forceerde een doorbraak. De weigering om het gezin een helpende hand toe te steken had tot gevolg dat de kinderen in nood verkeerden. Dit verdroeg zich niet met de verplichtingen die Nederland is aangegaan in het Internationaal Verdrag inzake de rechten van het kind (IVRK). Met de voorlopige voorziening werd duidelijk dat sociale grondrechten voor de burger een recht op prestaties kunnen geven, ook al biedt de nationale wetgeving daarvoor geen basis. Hierin schuilde een deel van de doorbraak. Tevens maakte de voorlopige voorziening een einde aan de radicale uitsluiting van illegalen van de mogelijkheid noodbijstand te genieten. Voor degenen die menen dat met deze uitsluiting de koppelingswetgeving is doorgeschoten, was daarmee de doorbraak compleet.

Inmiddels is 24 januari jl. door de CRvB uitspraak gewezen in de bodemprocedure. De uitspraak heeft de belofte niet waargemaakt. Toegegeven, de Ghanese kinderen behouden hun bijstandsuitkering. Misschien zijn de kinderen zelfs nog beter af dan in de voorlopige voorziening aangezien de Centrale Raad ieder kind een uitkering in het vooruitzicht stelt ter hoogte van de alleenstaandennorm voor de jeugd (EUR 270)⁴. De voorlopige-voorzieningenrechter had voor het gehele gezin een uitkering toegewezen ter hoogte van het verschil tussen de alleenstaandennorm en de éénoudernorm, hetgeen neerkomt op een bedrag van circa EUR 240 per maand. Maar voor de royale behandeling van de Ghanese kinderen moet een prijs worden betaald. De Centrale Raad maakt in deze uitspraak namelijk een principieel onderscheid tussen situaties waarin het verblijf van de kinderen als rechtmatig moet worden aangemerkt en situaties waarin dit niet het geval is. Het Ghanese gezin mocht in afwachting van de aanvraag van de verblijfsvergunning in Nederland blijven; aldus verbleven

¹ Deze bijdrage is een bewerking, c.q. verdere uitwerking van een annotatie die ik schreef bij deze uitspraak voor RSV, te verschijnen in 2006/84.

² G.J. Vonk, M. van Everdingen en M. Ydema-Gutjahr, *SMA*, 2005, Jurisprudentie internationaal en Europees sociale zekerheidsrecht, *SMA* 2005, 561-577.

³ Voorzieningenrechter CRvB 9 augustus 2005, USZ 2005/333, met noot Rogier Stijnen.

⁴ Onder toepassing van het afstemmingsvereiste ex art. 18, eerste lid WWB, waarbij de CRvB er met name aandacht voor vraagt dat geen huisvestingskosten worden gemaakt.

zij hier rechtmatig.⁵ Maar voor de tweede groep van situaties blijft de poort naar de bijstandsverlening gesloten: geen recht op bijstand voor illegale kinderen, ook niet in noodsituaties. Op deze wijze blijft van een doorbraak niet veel meer over.

De uitspraak van de CRvB is teleurstellend. Allereerst is deze juridisch gebrekkig. De CRvB laat na het juiste juridisch spoor te belopen waardoor men uitkomt op een resultaat dat strijdig is met het recht op een toereikende levensstandaard zoals vervat in art. 27 IVRK (2). De uitspraak getuigt bovendien van een gebrek aan moed doordat de CRvB nalaat rechtstreeks aan art. 27 te toetsen (3). Ten slotte wordt te weinig rekening gehouden met de bijzondere plaats van de noodbijstand ex art. 16 WWB in het totale socialezekerheidsstelsel (4). Juist ten aanzien van deze noodbijstand deed zich een goede mogelijkheid voor om te laten zien dat illegalen niet geheel buiten de wet mogen worden geplaatst -laat staan hun minderjarige kinderen. Het huidige politiek-maatschappelijke klimaat kan een dergelijk signaal goed gebruiken.

2. Een juridisch dwaalspoor?

De CRvB toetst in de uitspraak of de uitsluiting van vreemdelingen op grond van de Koppelingswet in overeenstemming is met het discriminatieverbod ex art. 2 IVRK. Of het onthouden van hulp aan de kinderen het fundamentele recht op een toereikende levensstandaard van art. 27 IVRK schendt, is een vraag die geheel aan deze toets onderhevig wordt gemaakt. Een dergelijke vorm van doorwerking van een sociaal grondrecht in een andere, rechtstreeks werkende verdragsbepaling, wordt ook wel aangeduid met de term “reflexwerking”.⁶ Er is niets tegen reflexwerking. De vraag is alleen of een zelfstandige toepassing van art. 27 een ander resultaat had moeten opleveren. Ik denk het wel.

Ongelijke behandeling mag. Maar dan moet je er wel een goede grond voor hebben. En aldus maakte in het kader van de objectieve-rechtvaardigingstoets die in art. 2 besloten ligt, de CRvB een afweging tussen de belangen van de vreemdeling bij bijstandsverlening aan de ene kant en de belangen van de overheid bij het koppelingsbeginsel aan de andere kant. Voor de CRvB wegen die laatste belangen zwaar. Dat was reeds gebleken in de uitspraak van 26 juni 2001 waarin de Raad het koppelingsbeginsel in de sociale zekerheid, behoudens enkele overgangsgevallen, de hand boven het hoofd hield.⁷ Thans maakt de Centrale Raad wederom een belangenafweging, ditmaal in relatie tot de positie van kinderen, die in het IVRK extra bescherming genieten. Daarbij is de CRvB bereid de grens ruimer te trekken dan is gedaan in de uitspraak van 26 juni 2001. Kinderen (en hun ouders) die rechtmatig in ons land verblijven maar nog niet zijn toegelaten, mogen niet door het koppelingsbeginsel worden getroffen. Het zal hier vooral gaan om kinderen van ouders die nog geen verblijfsvergunning hebben maar die in afwachting van een aanvraag daarvan toestemming hebben gekregen om in Nederland te blijven. Maar verder dan deze grens wil de Raad niet gaan omdat, zoals -op zich terecht- wordt geconstateerd, niet is uitgesloten dat bijstandsverlening aan kinderen voor de illegale ouders een verblijfsbestendigend effect heeft. In die situaties prevaleert het belang van de staat bij de handhaving van het koppelingsbeginsel nog steeds boven de belangen van het kind.

Het is maar de vraag of art. 27 IVRK toestaat het belang van de kinderen op een toereikende levensstandaard op te offeren aan het belang van de overheid bij de handhaving van het koppelingsbeginsel. Dit artikel is te beschouwen als een kindspecifieke uitwerking van het

⁵ In de zin van art. 8 Vreemdelingenwet 2000.

⁶ Zie over reflexwerking van sociale grondrechten: A.W. Heringa, *Sociale Grondrechten* (diss. Leiden), Den Haag 1989.

⁷ CRvB 26 juni 2001, RSV 2001/216, met noot Francis Keunen.

recht op een toereikende levensstandaard, zoals dat bij voorbeeld ook in art. 18 van het IVESC is geformuleerd. Het tweede lid legt de verantwoordelijkheid voor de opvoeding en het onderhoud bij de ouders, maar als de ouders deze verantwoordelijkheid niet kunnen waarmaken, moet op grond van het derde lid de overheid hen een handje helpen, onder meer met bijstandsprogramma's en ondersteuning voor voeding, kleding en huisvesting.

Art. 27 IVRK bevat geen non-discriminatie-norm. Het laat zich niet uit over ongelijke behandeling op grond van geloof, ras, huidskleur of nationaliteit, noch over de oorzaken van het feit dat de ouders niet aan hun onderhoudsverplichting voldoen, of überhaupt "de status" van de ouders. Het wil alleen voorkomen dat kinderen zonder enige vorm van ondersteuning zijn. Mij lijkt dat art. 27 IVRK een bevoegdheid veronderstelt van de overheid om als dat nodig is een helpende hand uit te steken. Ten aanzien van kinderen met de Nederlandse nationaliteit is dat inderdaad volmondig door de CRvB onderkend.⁸ Waarom voor illegale kinderen deze waarheid niet opgaat, is mij niet duidelijk. Dat de ouders wellicht schuldig zijn aan de behoeftige status van het gezin, kan de kinderen niet worden aangewreven. Evenmin kan er in relatie tot de kinderen -feitelijk en juridisch- worden uitgegaan van een eigen verantwoordelijkheid of plicht het te land te verlaten. Voor art. 27 IVRK moet de positie van het kind op zijn eigen merites worden beoordeeld. De kwestie roept bij mij onwillekeurig associaties op met een uitspraak waarover ik eens las van het Hof van Holland uit het jaar 1800(!) De uitspraak wordt aangehaald in het proefschrift van *Melief* over de geschiedenis van de armenzorg.⁹ Inzet van de procedure was de weigering van het Katholieke armbestuur in Texel om een aantal kinderen hulp te bieden. De reden was niet hun illegale verblijf op Texel, maar het feit dat de ouders vanwege diefstal in een tuchthuis waren opgesloten. Het Hof achtte dit onrechtmatig aangezien het niet op de weg lag van het armbestuur de oorzaken van de nood bij de kinderen te onderzoeken; het had slechts als taak de nood zelf te ledigen. Het is dit axioma dat de CRvB in de onderhavige procedure over het hoofd ziet. Wij kijken minzaam terug op de humane vorm van rechterlijke correctie uit het jaar 1800. Of de geschiedenis dezelfde compassie zal tonen met deze uitspraak van de Centrale Raad anno 2006, waag ik te betwijfelen.

3. Gebrek aan moed

Waarom komt de CRvB niet toe aan een zelfstandige toets aan art. 27 IVRK? Was het omdat de Nederlandse regering bij de ratificatie van het IVRK een voorbehoud heeft gemaakt bij art. 26 IVRK? Dit artikel formuleert het recht op sociale zekerheid. Volgens het Nederlandse voorbehoud mag dit recht niet leiden tot een zelfstandig recht op uitkeringen voor kinderen. Het lijkt mij dat het voorbehoud moet worden opgevat als een signaal van de regering aan de rechter om het IVRK niet aan te grijpen om zelfstandige rechten voor kinderen op socialezekerheidsprestaties in het leven te roepen. Toch is niet aannemelijk dat het voorbehoud de CRvB heeft geïmponeerd. In de uitspraak wordt ook expliciet afstand genomen. De Raad overweegt namelijk dat aan het voorbehoud geen doorslaggevende betekenis toekomt, nu in artikel 16, eerste lid, WWB reeds de mogelijkheid is geopend van bijstandsverlening aan minderjarigen wegens zeer dringende redenen¹⁰. Dat kan het dus niet zijn.

⁸ Zie CRvB 29 maart 2005, LJN-nr. AT3468; CRvB 14 juni 2005, LJN-nr. AT8038; en CRvB 5 juli 2005, LJN-nr. AT9963 waarin de Raad onder verwijzing naar art. 27 IVRK oordeelt dat op grond van de uitzonderingsbevoegdheid om wegens zeer dringende redenen bijstand aan niet-rechthebbenden te verlenen, ook bijstand kan worden verleend aan minderjarigen. Het ging hier telkens om kinderen met de Nederlandse nationaliteit.

⁹ P.B.A. Melief, *De strijd om de armenzorg in Nederland 1795-1854*, Wolters, 1955, 61-64, met dank aan mijn collega W.A. Sinnighe-Damsté die mij op deze passage wees.

¹⁰ Zoals eerder vorig jaar al een aantal keer was bevestigd. Zie CRvB 29 maart 2005, LJN-nr. AT3468; CRvB 14 juni 2005, LJN-nr. AT8038; en CRvB 5 juli 2005, LJN-nr. AT9963 waarin de Raad oordeelt dat op grond van de

Is het dan wellicht de afwezigheid van een zelfstandige toets aan art. 27 te verklaren uit een mogelijke controverse over het rechtstreeks werkende vermogen van dit artikel? De Raad zwijgt erover als het graf. Dat maakt alvast achterdochtig.

Volgens de wetgever werkt art. 27 IVRK niet rechtstreeks¹¹, maar dit is niet doorslaggevend want het eindoordeel hierover is aan de rechter. De lagere rechtspraak honoreerde in enkele gevallen een beroep op de rechtstreekse werking.¹² Nadien heeft de Raad van State een beroep op de rechtstreekse werking van art. 27 IVRK afgewezen.¹³ Heeft dit laatste op de CRvB zoveel indruk gemaakt dat men het verstandiger achtte het vraagstuk van de zelfstandige betekenis van art. 27 IVRK te negeren? Dat zou jammer zijn. In de literatuur wordt immers steeds vaker aanvaard dat het bij het begrip rechtstreekse werking niet aankomt op een alles of niets benadering, dat er gradaties van rechtstreekse werking zijn, dat de werking van sociale grondrechten sterk context-afhankelijk is en dat de context bepaalt of de harde kern van dergelijke rechten wordt geraakt.¹⁴ De Centrale Raad is bekend met deze benadering¹⁵ en had dus probleemloos zelfstandig aan art. 27 kunnen toetsen zonder het woord rechtstreekse werking in de mond te nemen. De Raad had ook kunnen volstaan met de constatering dat een categorale uitsluiting van vreemdelingen van art. 16 WWB op gespannen voet staat met art. 27 IVRK en de consequenties daarvan aan de wetgever kunnen overlaten.¹⁶ In plaats daarvan wordt teruggevallen op de veilige route van toetsing aan het discriminatieverbod, met het besproken resultaat van dien. Ik wijs erop dat ook deze veilige route niet zou hebben bestaan, zonder de durf van stoutmoedige wegbereiders van destijds, juist in kringen van de CRvB. Het is immers de CRvB geweest die in de tweede helft van de jaren 80 einde heeft gemaakt aan de twijfel of het algemene discriminatieverbod überhaupt rechtstreekse werking toekomt in de sfeer van de sociale zekerheid.¹⁷ Het heeft de Centrale Raad jarenlang “op voorsprong geplaatst” ten opzichte van de Hoge Raad.¹⁸ Van durf is in de onderhavige uitspraak geen sprake. Eerder ademt de uitspraak de benauwdheid uit van een moeizaam bereikt compromis.

Ik zeur zo door over het gebrek aan moed omdat de CRvB voor een positieve uitkomst van de procedure voor de Ghanezen zich helemaal niet had hoeven uit te laten over het lot van de resterende groep illegale kinderen. Men had de rechtspositie van deze laatste groep even goed in het midden kunnen laten. Het vraagstuk nog even boven de markt laten hangen ... het is een beproefde methode voor elke rechter. Waarom dan toch gekozen voor deze negatieve uitspraak? Als we het moeten beschouwen als een soort overweging ten overvloede om de kleine grenscorrectie die ten aanzien van rechtmatig verblijvende kinderen wordt gemaakt, binnen onze samenleving beter verteerbaar te maken, dan is de prijs die de illegale kinderen betalen, inderdaad hoog.

uitsonderingsbevoegdheid om wegens zeer dringende redenen bijstand aan niet-rechthebbenden te verlenen, ook bijstand kan worden verleend aan minderjarigen.

¹¹ *Kamerstukken II* 1992-93, 22 855, nr. 3.

¹² Zie V.zr. Rb. Zwolle 17 februari 2003, LJN-nr. AF4890; V.zr. Rb. Zwolle 19 maart 2003, LJN-nr. AF6351 en V.zr. Rb. Zwolle 19 maart 2003, LJN-nr. AF6354 inzake vorderingen van het COA tot ontruiming van woningen van uitgeprocedeerde asielzoekergezinnen en Rb. Groningen 24 april 2002, *JV* 2002/334 inzake ondertoezichtstelling van uitgeprocedeerde minderjarige asielzoekers. Met dank aan Lieneke Slingenberg die de tekst van haar annotatie bij de CRvB voor het tijdschrift *Migrantenrecht* alvast ter beschikking stelde.

¹³ ABRvS 1 maart 2005, *JV* 2005/176 m.nt. Fleuren.

¹⁴ Zie de literatuurverwijzingen zoals opgenomen in G.J. Vonk, M. van Everdringen en M. Ydema-Gutjahr, *Jurisprudentie internationaal en Europees sociale zekerheidsrecht*, SMA, 2005, 561-577, 562.

¹⁵ CRvB 3 juli 1986, *AB* 1987/299, met noot HH.

¹⁶ Een constructie zoals die in relatie tot ILO normverdragen nog is bepleit door Pennings, onder verwijzing naar jurisprudentie van de HR. F.J.L. Pennings, *De betekenis van internationale normen voor de Nederlandse sociale zekerheid*, Kluwer, Deventer, 2004 (oratie Tilburg).

¹⁷ Vgl. CRvB 7 mei 1987, RSV 1987/264, met noot W.M. Levelt-Overmars.

¹⁸ Vgl. A.J.Th. Woltjer, *Wetgever, rechter en het primaat van gelijkheid*, diss. Utrecht, 2002.

4. Het bijzondere karakter van art. 16 WWB

Mijn laatste punt van kritiek moet worden gelezen in samenhang met de voorgaande twee punten, maar vormt uiteindelijk de essentie. De CRvB weegt in de uitspraak het koppelingsbeginsel in de sociale zekerheid in zijn algemeenheid af tegen het belang van de kinderen. Het gaat in deze procedure echter niet over hét koppelingsbeginsel in dé sociale zekerheid, maar over een heel specifiek en gevoelig onderdeel daarvan, te weten de mogelijkheid ex art. 16 WWB om in zeer dringende omstandigheden bijstand te geven, zelfs als er naar maatstaven van de criteria van deze wet geen recht op bijstand bestaat. Vormt de sociale bijstand reeds een vangnet onder het socialezekerheidsstelsel, bij art. 16 WWB gaat het weer om de vangnetlaag daaronder: het allerlaatste restje discretionaire overheidsbevoegdheid voor als het andere faalt.

Op dit punt aangekomen is het goed om nog weer eens in herinnering te roepen dat het uitsluiten van niet-rechtmatig verblijvende vreemdelingen in de bijstand veel ouder is dan de koppelingswetgeving. De ongelijke positie van vreemdelingen in de sociale bijstand berust op een hardnekkige historische traditie. Zo kenden de voorlopers van de hedendaagse bijstandsregelingen, de armenwetten, reeds domicilievereisten die personen die niet afkomstig waren van de lokale gemeenschappen van steun uitsloten. In de tweede helft van de negentiende eeuw werden dergelijke eisen geleidelijk vervangen door een systeem van koppeling. Het recht op bijstand is afhankelijk van de rechtmatigheid van het verblijf en op zijn beurt is het verblijfsrecht weer afhankelijk van de vraag of een vreemdeling kan beschikken over voldoende eigen middelen van bestaan. Wat echter opvalt is dat er tot voor kort in Nederland en in België, en thans nog steeds in Duitsland en in Engeland, altijd een mogelijkheid bestaan heeft om aan illegalen hulp te bieden in situaties van nood. Deze noodhulp heeft een discretionair karakter; vorm, hoogte en duur van de bijstand worden bepaald door het eigen oordeel van de bijstandsautoriteiten.¹⁹

De Koppelingswet van 1998 heeft de uitsluiting van niet-rechtmatig verblijvende vreemdelingen zelfs van toepassing verklaard op de noodbijstandsregeling zoals die thans is vervat in art. 16 WWB, ook al was de bijstandswet reeds volledig van het koppelingsbeginsel doordrongen. Mijn stelling is dat met het opheffen van de bevoegdheid om in noodsituaties hulp van overheidswege te verstrekken, de grens van het absolute minimum wordt overschreden. Het is dit gegeven dat de uitsluiting van illegalen van noodbijstand ook zo kwetsbaar maakt tegen de achtergrond van de sociale grondrechten. De werking van sociale grondrechten is sterk afhankelijk van de concrete omstandigheden van het geval en de mate waarin de harde kern van dergelijke rechten wordt geschonden. Pas als te veel passiviteit aan de kant van de overheid leidt tot extreme situaties van nood, zal mogelijkerwijs van een voldoende gekwalificeerde schending sprake kunnen zijn. Het doet mij denken aan het fameuze *Grootboom*arrest van het Zuid-Afrikaanse Constitutionele Hof.²⁰ Om plaats te maken voor sociale woningbouw, had de gemeente Kaapstad een sloppenwijk platgebulldozerd, de restanten verbrand en de bezittingen vernietigd, zonder aan de inwoners vervangende voorzieningen aan te bieden. Het Constitutionele Hof achtte de actie van de gemeente Kaapstad -mede in verband met de bijzonder kwetsbare positie van de groep- in strijd met het in art. 26 van de Constitutie verwoorde recht op huisvesting. De staat werd verplicht een fonds in het leven te roepen waaruit voor de meest spoedeisende gevallen opvang kan worden gefinancierd. Sociale grondrechten *in action*! Ogenschijnlijk zullen in onze Europese samenlevingen dergelijke omstandigheden zich niet snel voordoen, aangezien het

¹⁹ Bovenstaande opmerkingen vormen de weerslag van enkele bevindingen in mijn dissertatie, getiteld *De coördinatie van bestaansminimumuitkeringen in de Europese Gemeenschap*, Deventer, 1991.

²⁰ *Grootboom v. Oostenberg Municipality*, 2000 3 BLCR 277 (C).

socialebijstandsstelsel in laatste instantie altijd uitkomst kan bieden. Maar als elke vorm van bijstandsverlening voor bepaalde categorieën wordt uitgesloten, dan is de kritische grens bereikt, en dan heb ik het nog niet eens over de bijzondere implicaties die voortvloeien uit de kwetsbare positie van kinderen. De overheid moet een helpende hand kunnen uitsteken als kinderen, dakloos, koud en hongerend op straat wordt aangetroffen. Dit wordt onvoldoende onderkend in de uitspraak van de CRvB.

5. Tot slot

Het vreemdelingenvraagstuk in ons land is als een beest dat op ons aller schouders is geklommen. Bij de minste of geringste aanleiding begint het te grommen en slaat de vlam in de pan van de nationale gemoederen. Wat mij betreft is het laatste woord over de uitsluiting van illegalen van bijstand in noodsituaties dan ook nog niet gesproken. Gelukkig biedt de uitspraak van de CRvB nog een klein lichtpuntje. De Raad heeft gezegd dat het geheel uitsluiten van niet rechtmatig verblijvende vreemdelingen van de mogelijkheid om aan hen bijstand te verlenen *in beginsel* een evenredig middel is ter verwezenlijking van de doeleinden van de koppelingswetgeving. Ik daag de CRvB uit om bij een volgende gelegenheid toe te geven dat een uitzondering op dit beginsel gerechtvaardigd is indien -hoe zegt art. 16 WWB het ook al weer?- “zeer dringende redenen daartoe noodzaken”.